

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
Національна академія мистецтв України
Центр ЮНЕСКО «Мала академія наук України»
Кафедра ЮНЕСКО з наукової освіти
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

ПЕРСПЕКТИВА ТРАНСФОРМАЦІЇ ВІТЧИЗНЯНИХ ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВИХ МУЗЕЇВ ХІХ СТ. У ВІРТУАЛЬНІ МУЗЕЇ ДЛЯ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ ХХІ СТ.

Міжнародна науково-практична конференція
«Музейна педагогіка в науковій освіті»

Презентація доповіді на секції 25 листопада 2021 року (четвер) у м. Києві
За напрямом роботи конференції: Віртуальні музеї: зарубіжний та вітчизняний досвід.

ДО 95-РІЧЧЯ ІНСТИТУТУ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ

ВДОВЧЕНКО ВІКТОР ВОЛОДИМИРОВИЧ,
професор, доктор філософії в галузі дизайну, старший науковий співробітник,
учитель вищої категорії, учитель-методист, член Співки дизайнерів України,
голова Міжнародного літературно-мистецького товариства “Світанкові обрії”,
керівник Міжнародної Світанкової Школи літературно-мистецького творчості

Про автора доповіді та презентації

Вдовченко Віктор Володимирович,

професор, доктор філософії в галузі дизайну,
старший науковий співробітник Інституту педагогіки
Національної академії педагогічних наук України,
член Національної спілки дизайнерів України,
автор понад 170 наукових публікацій, з яких:
3 монографії, 5 посібників, 2 підручника,
18 навчально-методичних видань,
понад 93 фахових статті.

Голова Міжнародного літературно-мистецького товариства
«Світанкові обрії»,
керівник Світанкової Школи літературно-мистецької
творчості Товариства
керівник (господар) Київського міжнародного літературно-
мистецького салону

Зміст слайд-презентації

1. Витоки сучасної вітчизняної художньо-проектної освіти 20-х рр. ХХІ ст.
2. Дизайн – галузь промислового виробництва, а не мистецтва
3. Художньо-проектна культура у всесвітній історії. Відмінність європейського та радянського, пострадянського в Україні сприйняття розвитку матеріальної та художньо-проектної культури
4. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України
1а. Харківський художньо-промисловий музей
5. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України. 1б. Харківський художньо-промисловий музей. Історія створення колекції Харківського художнього музею
6. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України
2а. Київський художньо-промисловий і науковий музей
7. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України
2б. Київський художньо-промисловий і науковий музей
8. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України
3а. Львівський міський промисловий музей
9. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України
3б. Львівський міський промисловий музей
10. Можливі перспективи трансформації художньо-промислових музеїв ХІХ ст. у сучасні перспективні віртуальні музеї для технологічної освіти ХХІ ст. Таблиця 2. Види віртуальних музеїв
11. Список використаної та рекомендованої літератури

1. Витоки сучасної вітчизняної художньо-проектної освіти 20-х рр. XXI ст.

Сучасна вітчизняна художньо-проектна освіта 20-х рр. XXI ст. бере початок від художньо-промислової освіти кін. XIX – поч. XX ст. – художньо-промислових шкіл Харкова, Львова, Києва та Одеси, є продовженням дизайн-освіти кін. XX – поч. XXI ст., нині є складовою технологічної освіти у загальноосвітній школі. Означені художньо-промислові школи засновані на базі художньо-промислових та промислових музеїв.

Розуміння динаміки і змісту трансформації назв і процесів художньо-проектної складової від ремісничого та промислового виробництва знаходиться в планомірному, системному полі тлумачення історичних подій та документів. Зокрема, художньо-промислові школи: Харківська, Київська, Одеська засновані від Російської імперії (Східна Європа), із базовим закладом – Петербурзька Академія мистецтв (Імператорська академія мистецтв); Львівська – від Австро-Угорської імперії (Західна Європа), із Віденської художньо-промислової школи.

Повернутися до історичних витоків потребує нинішня нагальна проблема некоректної підміни понять із-за їх непрофесійного тлумачення, а тому і віднесення їх до не відповідних категорій. Візуалізація в дизайні (художньому проектуванні) бере початок із рисувальних шкіл в Харкові, Львові, Києві, Одесі, з яких учні йшли на навчання в: художні навчальні заклади образотворчого спрямування, художньо-промислові, за сучасною термінологією – дизайнерського спрямування, а також в технічні, технологічні – інженерного, архітектурного та будівельного спрямування.

ВІТЧИЗНЯНІ ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВІ ШКОЛИ

Східноєвропейська			Західноєвропейська
Харків	Київ	Одеса	Львів
засновані від Російської імперії, базовий заклад Петербурзька Академія мистецтв (Імператорська академія мистецтв)			від Австро-Угорської імперії, Віденська художньо-промислова школа

2. Дизайн – галузь промислового виробництва, а не мистецтва

Для вступу у вищі навчальні заклади дизайнерського спрямування і нині у абітурієнта має бути достатня художня підготовка з візуалізації, наявність документа про навчання в художній школі, школі мистецтв. Дивує, що вчителі, методисти образотворчого мистецтва і навіть науковці сфери мистецтва, а інколи і техніки та технології відносять дизайн до сфери мистецтва. Дизайн є першим художнім етапом розробки проєкту дизайнером (в радянський час – художником-конструктором), слідом за яким розробляється технічний проєкт інженером-конструктором, а тільки потім розробляється інженером-технологом технологія виготовлення серійного виробу для тиражування. В образотворчому мистецтві розглядаються тільки результати дизайнерських розробок за їх естетичними і художніми характеристиками і не навчають дизайнерському проєктуванню в колірно-графічному проєкті, в моделі або макеті із матеріалів. Навіть те ж радянське визначення – художник-конструктор (нині – дизайнер) свідчить про виробничу сферу, а не про мистецьку – образотворчу. Тільки після усунення означеної суперечності в підміні понять, ми зможемо повернути дизайн до належної для нього категорії сфери матеріального виробництва.

Архітектура,
ландшафтний
дизайн

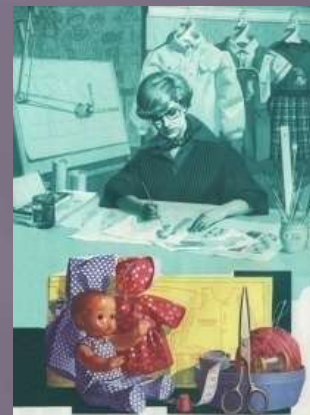
Дизайн
середовища
(інтер'єрів та
екстер'єрів)

Промисловий
дизайн
(транспорт)

Промисловий
дизайн
(побутова техніка)

Дизайн одягу

3. Художньо-проектна культура у всесвітній історії.

Відмінність європейського та радянського, пострадянського в Україні сприйняття розвитку матеріальної та художньо-проектної культури

Досить авторитетним аргументуванням вище означеного є змістова характеристика художньо-промислових музеїв, художньо-промислових шкіл, технікумів, інститутів (нині – академій). Пропонуємо в таблиці 1 енциклопедичні визначення художньо-промислових та промислових музеїв України, які особливо актуальні в сучасних умовах дистанційного та змішаного навчання у технологічній освіті. Комп'ютерна епоха надає майже фантастичні умови для відвідання віртуальних музеїв через мережу інтернет з допомогою персонального комп'ютера, мультимедійної дошки, планшета, смартфона. Звертаємо увагу іще на одну особливість змісту статей – вони розкривають художньо-промисловий напрям, як культурно значимий, а не обмежено – як виробничий. Ось чому в означених музеях багато археологічних, етнографічних і мистецьких, загальнокультурних артефактів.

OXFORD. Велика енциклопедія школяра. — 4-те вид., без змін. — К.: ТОВ «Перо», 2013. — 664 с.:іл.

ВІДМІНІСТЬ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ТА РАДЯНСЬКОГО, ПОСТРАДЯНСЬКОГО В УКРАЇНІ СПРИЙНЯТТЯ РОЗВИТКУ У ВСЕСВІТНІЙ ІСТОРІЇ МАТЕРІАЛЬНОЇ ТА ХУДОЖНЬО-ПРОЕКТНОЇ КУЛЬТУРИ

Європейська особливість

вивчення еволюції розвитку людської цивілізації у всесвітній історії – матеріальній, художньо-проектній культурі
Цілісне сприйняття динаміки розвитку одночасно у: Європі, Африці і на Близькому Сході, Америці та Океанії, Азії

Радянська, пострадянська особливість в Україні – протиставлення : на Батьківщині і за кордоном
Сучасна євроінтеграційна особливість в Україні – вивчення еволюції розвитку людської цивілізації у всесвітній історії – матеріальній, художньо-проектній культурі, цілісне сприйняття динаміки розвитку одночасно у: Європі, Африці і на Близькому Сході, Америці та Океанії, Азії

4. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України

1а. Харківський художньо-промисловий музей

Харківський художньо-промисловий музей — перший в Україні і один із перших у Російській імперії міських публічних музеїв. Заснований з ініціативи письменника і громадського діяча Г. Данилевського зусиллями місцевої інтелігенції за сприяння Харківської міської думи, яка виділила закладу приміщення і взяла на себе його часткове фінансування. Ідея організації харківського міського музею знайшла підтримку Імператорської академії мистецтв, при якій було створено Комісію по влаштуванню музеїв у провінційних містах, та міністерства імператорського двору Російської імперії. Відкриття музею відбулося 14 грудня 1886 одночасно з організацією академічної пересувної виставки, після закінчення якої новоутвореному закладу були подаровані 36 картин, 22 скульптури і колекція орнаментів, що склало основу його художнього відділу. Згідно із затвердженим 1892 статутом музей ставив собі за мету «сприяти художньому розвитку й художньо-промисловій освіті місцевого населення». 1914 його зібрання включало вже 229 пам'яток мистецтва — творів живопису, графіки, скульптури, зразків порцеляни. При музеї було відкрито художню школу, яка згодом отримала статус училища. 1896 за активної участі професорів Харківського університету, передусім професора А. Краснова, був утворений найбільший відділ музею — етнографічний. Його основу склали експонати університетської виставки, привезені цим ученим із подорожей країнами Далекого Сходу. Пізніше до складу етнографічної збірки увійшли матеріали, передані міністерством державних маєтностей Російської імперії (гончарний посуд), та вироби українських ремісників Харківщини (плахти, килими, рушники, головні убори, колекція писанок тощо), подаровані музею професорами І. Сокальським і М. Сумцовим. Наприкінці 19 ст. відділ налічував вже близько 1 тис. пам'яток. За багатством та різноманітністю колекцій він здобув заслужену славу одного із кращих серед етнографічних зібрань міських музеїв Російської імперії. На початку 20 ст. значну роль у розбудові та поповненні експозиції музею відіграв Д. Багалій, завдяки сприянню якого до фондів цього закладу надійшли твори відомих російських митців (І. Рєпіна, В. Полєнова, В. Маковського та ін.), надзвичайно цінна колекція картин та етюдів С. Васильківського й інші пам'ятки. Учений розробив план поповнення і подальшої розбудови музею, виступив з ініціативою організації відділу «Старий Харків», значну частину якого склали матеріали з його власної колекції. Очолюючи музейну комісію, Д. Багалій зробив вагомий внесок у перетворення Харківського міського музею на значний історико-культурний центр Слобожанщини. 1920 зібрання цього закладу перейшло до складу Музею Слобідської України ім. Г. Сковороди (нині Харківський історичний музей імені М.Ф. Сумцова), понад 25 творів живопису зберігаються в Харківському художньому музеї.

Література. Харківський художньо-промисловий музей. Е. М. Піскова // Енциклопедія історії України : у 10 т. / редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. ; Інститут історії України НАН України. — К. : Наукова думка, 2013. — Т. 10 : Т — Я. — С. 360. — 784 с. : іл.

5. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України

1б. Харківський художньо-промисловий музей

Історія створення колекції Харківського художнього музею

1805 рік — придбання завдяки зусиллям В. Каразіна за благодійницькі пожертвування для Харківського університету 2477 графічних творів видатних західноєвропейських майстрів (А. Дюрера, Х. Гольцуса, Л. Джордано, П. Брейгеля-старшого, Яна ван Дейка, Ф. Буше).

1835 рік — Музей красних мистецтв та старожитностей за статутом університету визнано обов'язковим учбово-допоміжним закладом.

1856 – 1858 рр. — Колекція поповнюється подарунком вихованця університету І. Бецького — 543 творами відомих майстрів XVI- XVIII ст. (Йос ван Клеве, Ф. Фуріні, Л. Мехус, А. Саккі, П. да Картон, Д.М. Креспі та ін.), їх представлено в картинній галереї — «мініюрі європейських картинних галерей». У 1858 році — видано перший каталог цього зібрання.

1873 рік — за заповітом вихованця університету А.Алфьорова до колекції надійшло 50 картин (Ян ван Скорель, Ф. Флоріс, С. де Влігер, Х. ван Сант та ін.), 420 малюнків та акварелей (Ян ван Гойєн, П. Молейн, Ф. Парміджаміно, Б. Торвальсен, Л. Лейденський), три тисячі гравюр майстрів XVI-XIX ст. різних європейських шкіл (Д. Ходовецький, Й. Клейн, А. Барч).

1886 рік — засновано Харківський художньо-промисловий музей — другий за часом виникнення в усій Російській імперії загальнодоступний міський художній музей. На базі колекцій та приватних зібрань у 1935 р. створено Українську картину галерею, фонди якої налічували 75 тисяч експонатів. У роки Другої світової війни зберегти вдалося лише п'ять тисяч експонатів.

1902 рік — надходять колекції, зібрані до XII археологічного з'їзду.

1920 рік — Музей красних мистецтв та старожитностей перетворено на Центральний художньо-історичний музей загальнодержавного значення. До нього приєднано цінну художню колекцію Харківського міського художньо-промислового музею.

1922 рік — колекція тимчасово входить до складу Всеукраїнського соціального музею ім. Артема, де поповнюється кількома колишніми приватними колекціями, серед яких надзвичайної цінності збірка Володимирського музею (заснованого на базі зібрання цукрозаводчика П.Харитоненка).

1927 рік — знову набуває самостійності під назвою «Харківський державний художньо-історичний музей».

1933 рік — ГПУ сфабриковано справу про контрреволюційний блок музейників у ХДХІМ і, провідних його співробітників репресовано.

1934 рік — колекція отримує нове приміщення і нову назву — Українська державна картинна галерея, куди надійшли мистецькі колекції: з Музею українського мистецтва (з 1913 до 1922 рр. існував як церковно-археологічний музей) — ікони XII-XIX ст., старовинна вишивка XVII-XIX ст., твори українських митців: П. Мартиновича, О. Сластьона, з музею Слобідської України ім. Г. Сковороди твори С.Васильківського.

1935 рік — з Державної Третьяковської галереї надходить картина І. Рєпіна «Запорожці пишуть листа турецькому султану».

1937 – 1939 рр. — колекцію репресовано — вилучено твори українських художників-авангардистів. Фонди музею напередодні Великої Вітчизняної війни нараховують близько 75 тис. експонатів. УДКГ вважається третьою за цінністю колекцією СРСР.

1941 – 1943 рр. — найціннішу частину колекції евакуйовано до Сибіру. Збірка, що залишилась у Харкові під час окупації, існує під назвою «Харківський український художній музей». Штаб Розенберга цілеспрямовано вивозить до Німеччини цінні експонати. У серпні 1943 р. нацисти спалюють будинок галереї із залишками колекції.

1944 рік — музей отримує нове приміщення і чергову назву: Харківський державний музей українського мистецтва.

1949 рік — перейменовано у Харківський державний музей образотворчого мистецтва.

1965 рік — і знову перейменування на Харківський художній музей.

1976 рік — за заповітом М. Фрадкіна фонди музею поповнюються колекцією вітчизняного та західноєвропейського живопису, графіки, декоративно-ужиткового мистецтва (більше тисячі одиниць).

1979 рік — Харків'янка К. Шпектор дарує колекцію західноєвропейської, російської, української порцелянової мініюри (950 одиниць).

1986 рік — приєднання на правах автономного відділу Пархомівського історико-художнього музею, заснованого у 1955 р.

1993 рік — вперше уряд України виділяє валютні кошти на придбання колекції творів класиків українського малярства: С. Васильківського, П. Левченка, М. Пимоненка, М. Беркоса, М. Івасюка, К. Трутовського.

1994 рік — приєднання на правах філії Музею народного мистецтва Слобожанщини, заснованого у 1991р.

2000 рік — отримано диплом національного комплексу „Експоцентр України” за реалізацію циклу благодійних заходів „Краса врятує світ”

2001 рік — отримано медаль „10 років незалежності України” за вагомий внесок у розбудову суверенної України

6. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України

2а. Київський художньо-промисловий і науковий музей

Київський художньо-промисловий і науковий музей. Ідею заснування в Києві істор., археол. й етногр. музею висунуло 1880 Київське товариство грамотності. Однак ця ініціатива не була підтримана місц. владою. Питання про крайовий музей у Києві знову було порушено 1888 гуртком київ. учених та громад. діячів у складі В. Антоновича, О. Лазаревського, О. Лашкевича, П. і Ф. Лебединцевих, А. Прахова, Б.Пясецького, М. і Ф. Терещенків, Л.Бродського. Проте і цього разу царська адміністрація з остраху українофільства загальмувала його позитивне вирішення. Лише 1894 при Київ., Подільському і Волин. генерал-губернаторові було організовано к-т і комісію із заснування міськ. музею. До їх діяльності приєдналося Київ. т-во заохочення мист-в, створене 1890 (голова – графиня М. Мусіна-Пушкіна). Воно збило перші колекції майбутнього музею, а 1897 злилося з новоствореним Київським товариством старожитностей і мистецтв, де й зосередилась уся робота із заснування міськ. музею. Було споруджено приміщення музею (нині це будинок № 6 по вул. М. Грушевського), 1 серп. 1899 в ньому відкрилась археол. виставка, присвячена 11-му Археол. з'їздові в Києві. Відкриття музею відбулося 30 груд. 1904 (мав неофіц. назви – Київ. музей старожитностей і мист-в, Київ. міськ. музей). Його першою цінною колекцією стала археол. зб. В. Хвойки (4 тис. одиниць зберігання), яку придбав для музею підприємець і меценат М.А. Терещенко. Йому були подаровані також колекції І. Линниченка, О. Бобринського, С. Зноско-Боровського, Б. Ханенка і В. Ханенко, М. Тарновського, М.А. Терещенка, С. Могилевцева та ін. Утримувався коштом міста та Київ. т-ва старожитностей і мист-в, а також за рахунок приватних пожертвувань. Від 1909 підпорядковувався мін-ву торгівлі й пром-сті. Справами музею відав к-т, обраний із членів Київ. т-ва старожитностей і мист-в. 1902–17 к-т очолював голова т-ва – Б. Ханенко. Від самого початку музей розбудовувався як національний. Напередодні Першої світової війни мав 7 відділів: худож.-пром., худож., археол., істор., нумізматичний, етногр., "Старий Київ", а також б-ку і фотоархів. Основу археол. від. склали матеріали з розкопок В. Хвойки і М. Біляшівського: Кирилівської стоянки в Києві доби палеоліту, знахідок доби неоліту, трипільської культури, мідно-бронз. й антич.-грец. доби, епохи Великого переселення народів, розселення слов'ян, київ. акрополя давньорус. часу тощо (бл. 40 тис. одиниць). Музей зібрав найповнішу і найбільшу в Україні зб. укр. нар. мист-ва з усіх регіонів країни (понад 30 тис. одиниць): дерев'яна різьба, одяг, вишиванки, плахти, килими, прикраси, глиняний посуд, ляльки, кахлі, гутне скло, писанки тощо. У худож.-пром. від. було представлено вироби західноєвроп. і місц. підпр-в, у т. ч. колекції фаянсу та фарфору Києво-Межигірської фаянсової ф-ки (існувала 1798–1874 на тер. Києво-Межигірського Спасо-Преображенського монастиря поблизу Вишгорода) і Волокитинської фарфорової ф-ки (ф-ка була в с. Волокитине; нині село Путивльського р-ну Сум. обл.). У зб. істор. відділу були кілька тисяч зразків укр. іконопису 16–19 ст., речей церк. вжитку, а також нар. малюнки, старовинний одяг, предмети побуту, золотарства, зброя, тканини, гаптування, рідкісне зібрання портретів укр. старшини, духовенства та міщан. Худож. зібрання складалося зі зразків укр. малярства 17–19 ст. та новітнього укр. живопису й містило тв. Д. Левицького, В. Боровиковського, Т. Шевченка, В. Штернберга, І. Сошенка, М.Сажина, С. Світославського, М. Врубеля, О. Мурашка, А. Маневича, В. Кричевського, Г. Нарбута, Г. Лукомського та багатьох ін. митців. Нумізматичний відділ з підвідділом сфрагістики налічував понад 2 тис. монет, медалей і печаток різних д-в та епох, у т. ч. великі колекції рим. і боспорських монет, монетні скарби з Наддніпрянської України. Відділ "Старий Київ" збирав різнопрофільні матеріали про розвиток міста впродовж 17–19 ст., життя і побут його мешканців: краєвиди й панорами Києва, плани, креслення, гравюри, літографії, міські видання, портрети видатних діячів, реліквії київ. магістрату з будинку ратуші (барельєф архістратиґа Михаїла та статуя Феміди), скульптуру Самсона з фонтану на Контрактовій площі, хоругви, скрині, цехові печатки, ключі від фортеці, документи, ікони особливо місцевошанованих святих та ін. матеріали.

7. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України

2б. Київський художньо-промисловий і науковий музей

Б-ка мала цінні збірки рукописів і стародруків, переважно місц. Музей активно пропагував укр. к-ру. 1906 тут було влаштовано 1-шу виставку прикладного мист-ва та кустарних промислів, на якій експонувалося бл. 6 тис. пам'яток із різних регіонів України; 1910 – виставку старовинних тканин і гаптування; 1911 – першу в Києві виставку худож. тв. Т. Шевченка; 1913 – спільно з Історичним музеєм у Москві – виставку укр. гаптування в Москві; 1915 – виставку галицьких ікон 16–17 ст. Щорічно відбувалися також виставки Т-ва пересувних худож. виставок. У музеї працювали в різний час відомі вчені та громад.-політ. діячі: М. Біляшівський – археолог, етнограф, мистецтвознавець, акад. УАН (від 1919), перший дир. музею (1902–23); В. Хвойка – археолог, один із засн. музею, зав. археол. від. (1909–14); Д. Щербаківський – мистецтвознавець, етнограф, зав. етногр. й істор. від. (1910–27); Д. Дорошенко – історик, зав. б-ки (1914) та ін. У черв. 1919 музей був націоналізований і названий Першим державним музеєм. 1924 перейменований у Всеукраїнський історичний музей ім. Т. Шевченка. 1934 реорганізований і розділений на два музеї – Український музей народного мистецтва (нині – Національний художній музей України) і Всеукраїнський історичний музей ім. Т. Шевченка (нині – Національний музей історії України). Дж.: Державний архів м. Київ, ф. 304, оп. 1, спр. 3, 26, 27; Центральний державний архів-музей літератури і мистецтва України, ф. 648, оп. 1, спр. 1, 4, 19; Центральний державний історичний архів України в м. Києві, ф. 442, оп. 638, спр. 456; оп. 658, спр. 1.

ФЕДОРОВА Лариса Данилівна. Дата публікації: 2007 р.

Бібліографічне посилання: Федорова Л.Д. **КИЇВСЬКИЙ ХУДОЖНЬО-ПРОМИСЛОВИЙ І НАУКОВИЙ МУЗЕЙ** [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 4: Ка-Ком / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2007. - 528 с.: іл.. - Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kyivsky_k_hudozhniy_naikovy_muzei

Креслення Музею товариства старожитностей і мистецтв для м. Києва (головний фасад) з автографом В. Городецького (пізніша назва – Київський художньо-промисловий і науковий музей). (Фрагмент). Лютий 1898 р. – Держархів Київської області, Ф-1, оп. 233, спр. 276, арк. 15

Музей заснований зусиллями української інтелігенції наприкінці XIX століття як перший загальнодоступний музей Києва. Будівля музею споруджена за проєктом московського архітектора Петра Бойцова у неокласичному стилі. Доопрацьовував проєкт та керував роботами відомий київський зодчий Владислав Городецький. Скульптурне оздоблення фасаду виконано майстернею Еліо Саля. Перша виставка з нагоди XI Всеросійського археологічного з'їзду відкрилася у недобудованому приміщенні Київського міського музею старожитностей і мистецтв у серпні 1899 року. Офіційне відкриття та освячення закладу, який здобув назву **Київський художньо-промисловий та науковий музей імені государя імператора Миколи Олександровича**, відбулося 30 грудня 1904 року. 1919 року після націоналізації музеї став називатися 1-м Державним, з 1924 — Всеукраїнським історичним імені Тараса Шевченка, з 1936 — Державним українським, з 1939 — Державним музеєм українського мистецтва. Під час німецької окупації Києва у 1942 році музей був об'єднаний з колекцією російського мистецтва під загальною назвою Державний музей східноєвропейського мистецтва, 1944 року попередній статус музею було відновлено. У зміні назв музею відобразилися складні процеси життя країни та певні етапи становлення вітчизняної музейної справи. Зокрема, за назвами можна простежити, як змінювався профіль колекції, і як окремі частини первинної збірки відходили, аби стати підґрунтям для народження інших музеїв Києва. Остання назва цієї інституції — Національний художній музей України — з'явилася 1994 року за часів незалежності української держави, що засвідчило найвищий статус музею як провідної колекції вітчизняного мистецтва, яка і нині залишається духовною скарбницею нашої країни, її гордістю та багатством.

8. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України За. Львівський міський промисловий музей

Львівський міський промисловий музей. Заснований на поч. 1870-х рр. з ініціативи ремісників та інтелігенції м. Львів. Мета ініціативи полягала в тому, щоб шляхом комплектування і систематизації зразків продукції значної мистецької та наук. цінності сприяти вдосконалюванню в краї технологій виготовлення та естетики пром. і ремісничих виробів. Орг. вирішення справи створення музею перебрали на себе професор Львів. політехніки, архіт. Ю. Захарієвич (1872 він надіслав до Міської управи пропозицію щодо заснування Пром. музею на держ. утриманні) та політ. діяч, бургомистр Львова Ф. Земляковський. 1873 був утворений спец. к-т, який підготував статут музею і почав збирати кошти на його (музею) потреби. Перші пожертви зробили: приватні особи – львів. міщанин Ф.Балутовський (6 тис. флоринів), кн. Л.Сапега, графи Вол. Дідушицький і К. Лянцкоронський та ін.; юрид. особи – управа Львова (3 тис. флоринів), Галицька крайова управа (1 тис. флоринів), Торг. палата, Галицький іпотечний банк, дирекція залізниці. Цього ж року к-т закупив на Всесвітній виставці у Відні перші предмети для музею – витвори західноукр. худож. пром-сті – й передав їх разом із рештою зібраних коштів Міській управі. Для розміщення експозицій музею Міська управа тимчасово виділила будинок міськ. стрілец. т-ва. 13 травня 1874 був затверджений перший статут музею. Згідно з його положеннями, справами закладу відала Надзвірна рада, яка для оперативного управління музеєм обирала зі свого складу виконавчий к-т. Першим головою цього к-ту став Ф. Балутовський, його заступником – Л. Вежбицький (він же був безпосереднім керівником музею). Перша експозиція відкрилася в липні 1874 під назвою "Міський промисловий музей". Від 1875 (і до 1930-х рр.) при музеї діяла школа малювання і моделювання для перепідготовки ремісників. 1877 музей і його школу розмістили в будинку ратуші. 1880 збірка музею налічувала понад 10 тис. предметів. Щоб збудувати для музею і його школи окреме приміщення, Галицька ощадна каса створила 1888 фундацію у 400 тис. флоринів. 1904 на вул. Гетьманській, 20 (нині проспект Свободи, приміщення Національного музею у Львові) постав новий будинок, а 2 січня 1905 в ньому для публічного доступу була відкрита експозиція музею. Музей влаштовував виставки, лекції, інформації, короткотермінові курси, публікував книги, у т. ч. ілюстровані (серед них: 10 зошитів "Зразків домашнього промислу селян на Русі" і 2 зошити часопису "Художній промисел").

1939, після приєднання Зх. України до УРСР, музей був націоналізований (підпорядковувався К-ту РМ УРСР у справах мист-в) і перейменований на "Музей художнього промислу". Його фонди були поповнені збірками націоналізованих приватних музеїв і колекцій: Любомирських, Дідушицьких, Лянцкоронських, а також держ. інституцій – міськ. б-ки ім. Б. Бруницького, Держ. музею ім. Л. Пінінського, Публічної збірки ім. Б. Ожеховича.

1941 музейна збірка нараховувала бл. 22 тис. предметів: виробів худож. промислів, зразків нар. мист-ва, гравюр, літографій, фото, діапозитивів тощо. Бібліотечне збір. включало понад 5 тис. назв видань (11 680 примірників книг).

Під час окупації Львова в роки німецько-рад. війни 1941–45 (див. Друга світова війна) понад 2300 музейних пам'яток зникло.

Після звільнення Львова військами Червоної армії (див. Радянська армія) музей був відновлений (у липні 1944), для відвідувачів його експозиція була відкрита 1947.

1951 музей разом з Держ. музеєм етнографії АН УРСР (створений на основі етногр. збірки Музею Наукового товариства імені Шевченка) був об'єднаний в Укр. держ. музей етнографії та худож. промислу АН УРСР (нині Музей етнографії та художнього промислу Ін-ту народознавства НАН України; див. Музей етнографії та художнього промислу; розміщується в будинку колиш. Галицької ощадної каси – проспект Свободи, 15).

Дж.: Центральний державний історичний архів України в м. Львів, ф. 165, оп. 4, спр. 220. ФЕДОРОВА Л.Д. Дата публікації: 2009

9. Таблиця 1. Художньо-промислові, промислові музеї України

3б. Львівський міський промисловий музей

Література:

1. Muzea Gminy miasta Lwowa. Lwów, 1929
2. Гошко Ю.Г. Державний музей етнографії та художнього промислу у Львові (до 100-річчя з дня заснування). "Народна творчість та етнографія", 1974, № 3
3. Гавриленко В.А. Столетие Государственного музея этнографии и художественного промысла АН УССР. "Советская этнография", 1975, № 2
4. Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України: Путівник. Львів, 1996
5. Голубець М.В. 125 років Міському промисловому музею у Львові. "Народознавчі зошити", 1999, № 6
6. Музей етнографії та художнього промислу. Web: http://ethnology.org.ua/ethno_museum.html
7. Музей етнографії та художнього промислу ІН НАНУ. Web: http://www.lvivstory.com/organization?ci_organizationid=130.

Бібліографічне посилання: ЛЬВІВСЬКИЙ МІСЬКИЙ ПРОМИСЛОВИЙ МУЗЕЙ Федорова Л.Д. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. - К.: В-во "Наукова думка", 2009. - 790 с.: іл.. – Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Lvivsky_promysloviy_muzei (останній перегляд: 21.10.2021)

Львівський міський промисловий музей

Листівка 1914

Листівка бл. 1906

10. Можливі перспективи трансформації художньо-промислових музеїв XIX ст. у сучасні перспективні віртуальні музеї для технологічної освіти XXI ст. Таблиця 2. Види віртуальних музеїв

Окреслимо можливі перспективи трансформації художньо-промислових музеїв XIX ст. у сучасні перспективні віртуальні музеї для технологічної освіти XXI ст., які не потребують реальних матеріальних музейних об'єктів, приміщень, стоять поза конфліктами інтересів їх власників, а є пріоритетними у міжнародній презентабельності від України, оскільки віртуальний музей існує у глобальній інформаційно-комунікаційній мережі інтернет завдяки об'єднанню інформаційних і творчих ресурсів для створення принципово нових віртуальних продуктів: віртуальних виставок, колекцій, віртуальних версій неіснуючих об'єктів та ін. Приклади українських, уже наявних віртуальних музеїв, точні назви для пошуку в інтернеті: Віртуальний музей спадщини князів Острозьких, Віртуальний музей міста Хмельницького, Віртуальний музей Озерна, Віртуальний_музей_Бориня, Віртуальний_музей_товариства_Любачівщина. Експозиції і експонати віртуальних музеїв можуть розглядатися в 3D, що іще більше їх унаочнює і візуалізує.

Віртуальний музей є певною організацією, що володіє необхідною і достатньою програмно-апаратною платформою для збору, зберігання і представлення громадськості цифрових об'єктів, як реальних, так і їх моделей. В рамках Європейського проекту V.MUST колективом авторів були запропоновані не тільки формулювання, а й обґрунтована класифікація віртуальних музеїв. Розрізняють три види віртуальних музеїв. Див. табл. 2. Важливо прийняти до уваги: ранні мультимедійні бази даних з відео про музеї, музейні портали, кібермузей, музейний сайт, електронний каталог, віртуальна виставка – не є аналогами і синонімами віртуального музею.

Таблиця 2

ВИДИ ВІРТУАЛЬНИХ МУЗЕЇВ

1. Віртуальні експозиційні галереї чи окремі тематичні виставки, що є цифровими аналогами реальних експозиційних залів, колекцій та виставок відповідного музею (вони репрезентовані на веб-сайті цього музею)
2. Віртуальні музеї «другого покоління», створені шляхом суміщення масштабних міжмузейних колекцій та експозиційних галерей; такі музеї поєднують у собі цифрові зображення реальних пам'яток, що зберігаються й експонуються у сотнях різних музеїв, розкиданих по всьому світу
3. Музеї віртуального мистецтва (net-art). Net-art — це комп'ютерне мистецтво, його твори створені в Інтернеті спеціально для користувачів інтернету. За своєю суттю, net-art-творіння — це сукупність візуальних та акустичних образів, анімації, тексту, графіки, алгоритмізованої естетичної взаємодії різного роду додатків і програм, що втілюють авторський задум

Важливо перейти на новий рівень інформаційного забезпечення у технологічній освіті, піднявшись на якісно нову сходинку інформаційного і творчого зростання, подібно тому як ми перейшли від наочності до здобуття учнями знань у віртуальному музеї. Компетентності не можна навчити. Компетентність можна тільки набути. Епоха відкриття численних віртуальних музеїв не менш революційна, ніж широкий доступ до інтернет-ресурсів. Для художньо-проектної складової у технологічній освіті – це надзвичайно важливе поле історичної еволюції всієї матеріальної культури і неперевершений матеріал для художньо-проектного моделювання в графіці, кольорі, пластиці.

Найважливіше нагальне перспективне завдання в цьому напрямі – компетентно оволодіти інноваційними технологіями роботи у вітчизняних і зарубіжних віртуальних музеях.

11. Список використаної та рекомендованої літератури

1. Muzea Gminy miasta Lwowa. Lwów, 1929
2. OXFORD. Велика енциклопедія школяра. — 4-те вид., без змін. — К.: ТОВ «Перо», 2013. — 664 с.:іл.
3. А.Л. До історії майбутнього Київського музею. "Киевская старина", 1893, т. 60, № 1
4. Багалеї Д.И. О ближайших задачах, нуждах и потребностях Харьковского городского музея. В кн.: Сборник Харьковского историко-филологического общества, т. 20. X., 1911
5. Біляшівській М. Наші національні скарби. К., 1918
6. Гавриленко В.А. Столетие Государственного музея этнографии и художественного промысла АН УССР. "Советская этнография", 1975, № 2
7. Голубець М.В. 125 років Міському промисловому музею у Львові. "Народознавчі зошити", 1999, № 6
8. Гошко Ю.Г. Державний музей етнографії та художнього промислу у Львові (до 100-річчя з дня заснування). "Народна творчість та етнографія", 1974, № 3
9. Дворкін І.В. Становлення і розвиток художньо-промислових музеїв в Україні (кінець XIX — початок XX ст.). «Дослідження з історії техніки», 2006, № 8
10. Денисенко О.Й. До історії створення та діяльності Харківського художньо-промислового музею. В кн.: Матеріали наукової конференції, присвяченої 110-річчю Харківського художньо-промислового музею. X., 1996
11. Звіт Київського художньо-промислового і наукового музею імені Государя імператора Миколи Олександровича за ... 1909-15 рік. К., 1910-16
12. Київ: Провідник. К., 1930
13. Київський художньо-промисловий і науковий музей. Відділ археології. Короткий показчик предметів. К., 1913
14. Київський художньо-промисловий і науковий музей. Федорова Л.Д. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 4: Ка-Ком / НАН України. Ін-т історії України. — К.: В-во «Наукова думка», 2007. — 528 с.: іл.. — Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Kyivsky_khudozhnyi_naikovy_muzeu
15. Ковтанюк Н.Г., Шовкопляс Г.М. Заснування та початок історії музею. В кн.: Від першовітоків до сьогодення: Із історії формування колекцій національного музею історії України: Тематичний збірник наукових праць національного музею історії України. К., 1995.
16. Львівський міський промисловий музей. Федорова Л.Д. [Електронний ресурс] // Енциклопедія історії України: Т. 6: Ла-Мі / НАН України. Ін-т історії України. — К.: В-во «Наукова думка», 2009. — 790 с.: іл.. — Режим доступу: http://www.history.org.ua/?termin=Lvivsky_promysloviy_muzeu
17. Музей етнографії та художнього промислу ІН НАНУ. Web: http://www.lvivstory.com/organization?ci_organizationid=130.
18. Музей етнографії та художнього промислу Інституту народознавства НАН України: Путівник. Львів, 1996
19. Музей етнографії та художнього промислу. Web: http://ethnology.org.ua/ethno_museum.html
20. Музей і сучасність: Тематичний збірник наукових праць Державного історичного музею УРСР. К., 1989 (Передмова)
21. Освячення та відкриття Київського художньо-промислового і наукового музею Імператора Миколи Олександровича. К., 1905
22. Павлова О.Г. Роль Харківського художньо-промислового музею в розвитку мистецтва в кінці XIX — на початку XX ст. В кн.: Проблемы истории и археологии Украины: Материалы V Международной конференции, посвященной 350-летию г. Харькова и 200-летию Харьковского национального университета имени В.Н. Каразина. X., 2004
23. Путеводитель по Харьковскому городскому Художественно-промышленному музею и этнографическому отделу. X., 1898
24. Харківський художньо-промисловий музей. Е.М. Піскова // Енциклопедія історії України: у 10 т. / Ін-т історії України НАН України. — К.: Наукова думка, 2013. — Т. 10: Т — Я. — С. 360. — 784 с.: іл.